

فیربوونا ئەکتیف

Active Learning

ئا: م. دیار عبدالکریم سعید

زانکویا زاخو/ فاکولتیا زانستین مروفایهتی/ پشکا زمانئ کوردی

تیگهه فیربوونا ئەکتیف :

ژێدهران ئەق تیگههه بگهلهك رهنگان دایه نیاسین نقیسهه (جودت سعاده) دبێژیت
فیربوونا ئەکتیف بریتیه ژ ریکهه کا فیربوون و فیرکرنی د ئیک دهمی دا ، قوتابی
چالاکیین هه مه رهنگ نه نجامددهن وگوهدانه کا نه رینی وهزرکرنه کا شلوفه کاری
نه نجامددهن وقوتابی بوچونین خوه دگهل ماموستایی باس دکهن

- دیسان ئەم دشین بیژین کوفیربوونا ئەکتیف بریتیه ژ جورهکی وانه گوتنی کو
پشتهبستنی لسهه ژالاکیان حوه دیا قوتابی دکهت وبقی چهندی، قوتابی دی دهست ب
قه کولیتانی کهت بریکا بکارئینانا کومه کا چالاکیان وه کونقیسینا تیبینیان و خواندنا
داتاو نه نجامان پیخه مهت گه هشتنا زانیاریا پیدقی و ئەق چهنده لژیر چاقدیریا
ماموستای دهیته کرن.

دناق فیربوونا ئەکتیف دا ، پیدقیه قوتابی ب هندهک چالاکیان ژیری راییت وه کو
(خواندن ، نقیسین ، گهنگه شه ، چاره سه رکرنه ئاریشان ، هتد..)

بنه مایین فیربوونا ئەکتیف

۱ - کارکرن ژبو ئازراندنا هزرکرنی

۲ - زانیاری بین پیش وهخت ، دبنه خالا دهستپیککی دناق برۆسا فیربوونا نوی دا .

دهروهووننا

رووگهه

وهزیهه، پوهتی ددهنه قه کولین
وهه کیرتین مروفایهتی و زانستی

ژمار 1 ههفینا 2011

- ۳- زیده کرنا که یف و خوشیی لسه ره هه لوینی فیرکاری.
- ۴- میشکی قوتابی نه کتیف دییت دگهل جه ژیکرنا ماموستان بو وان .
- ۵- ریکخستنا روینشتنا قوتابیان تاکو دگهل بابه تی بگونجیت .
- ۶- (پشته قانی) لده می گونجای
- ۷- گوتنا راستیی .
- ۸- بکارئینانا فیربوونا کومی قه دیتنی و خودی و زارقه کرنی.
- ۹- ریژگرتن ل قوتابیان و بکارئینانا ریکیئن گونجای.
- ۱۰- گوهداریکرنه کا باش.
- ۱۱- بکارئینانا ریکیئن جوراوجورین هه لسه نگانندی .

- تایبته مندی یین وانه گوتنا نه کتیف :

- ۱- ماموستای شیان هه نه ژبو ناراسته کرنا قوتابی و به خشینا نه رکین خواندنی بو وان
- ۲- نازاندنا شیانیئن به ری لده قوتابی.
- ۳- جوانیا بکارئینانا ده می و کار کرنی.
- ۴- هه مو جوریا بکار ئینانا ریکیئن وانه گوتنی

ستراتیژین فیربوونا نه کتیف

- ۱- ستراتیژیا ناراسته کرنا پرسیاران :
- ا- دابه شکرنا پرسیاران لسه قوتابیان
- ب- پیشکیشنه کرنا به رسقی بو قوتابی
- ج- پرسیارین بده و ماهی هاتی کیم بهیته نا فگرتن
- ه- دهستینیشان کرنا جورچی پرسیاران لسه بنه ره تی زانیاریئن لده قوتابی هه یین .

فیربوونا نه کتیف

رووگه

هه رزیه، پونهی دده نه له توین
و هه رکیرائین مرقابهتی و زانستی

ژماره 1 هه قینا ۲۰۱۱

و - به خشینا ده می پیتقی کو قوتابی بشیت بهرسقی بدهت.

ی - نارسه کرنا پسیارن بو وان قوتابیین نه گوهدار .

ز - پسیار بزمانه کی ساده و ناشکه را بهینه نارسه کرن

جورین پرسیاران :

- ۱- پرسیارین پیتقی ب هزرکرنه کا کیم هه ی.
- ۲- پرسیارین پیتقی ب هزرکرنه کا پتر هه ی.
- ۳- دانا بریارین هه لسه نگاندنی.
- ۴- هه لینگان ژ پرسیاران.
- ۵- بهراورد کرن.
- ۶- پرکتیکرنا چه مک و پره نسیپان .
- ۷- چاره سه رکرنا ناریشان.
- ۸- په یوهندی دناقبه را نه گهر و نه نجاماندا.

گرنکیا شیوازی پرسیاران دناؤ فیربوونا نه کتیف دا:

- ۱- ده ستنیسانکرنا (بیافان یان بابته یان بووچونا یان که سایه تی).

فیربوونا نه کتیف

رووگه ه

وهزیسه، پویتهی ددهنه فه کوبین
ووهرگیرائین مروه فاهتی و زانستی

ژمار 1 هافینا ۲۰۱۱

- ۲- نوییاتیآ جورئ زانیاری و داتیان.
- ۳- وەراردانا پیاقین هزری وزانیاریین قوتابی .
- ۴- دارشتن و ئارهسته کرنا پرسپاران.
- ۵- دابینکرنا لیسته کی بو وان بیاقین قوتابی زانیاری و پیزانین لسه ر نهی.
- ۲- ستراتیشیا نه نجامدانا بریاران :

زانا (روبرت) قئ ستراتیشیی پیناسه دکهت و دبیزیت : ههلبژارتنا وان تشتانه یین گرنگ و دانا بریارانه لدور قان ههلبژارتنان . بهلی ئه ههردوو زانیاه (فایز و رشدی) بقی رهنگی پیناسا وهرگرتنا بریاران دکهن و دبیزن : بریتیه ژ ههلبژارتنا کاری وقئ چهندی پیدقیاتی ب ههلبژارتنی هه یه .

ئهو بریارین ماموستا و مرگريت ژبو پهیا کرنا بریاران لده قوتابی (زاروکی) :

- ۱- ریکخستنا قوتابیان دنا قپولی دا وهکو کومین بچویک.
- ۲- ریکخستنا جهی : تاکو نازادیی بدهته زاروکی.

- ۳- ریکخستنا دهمی : دهمی گونجای قبو بیهن قه دانئ و یاری کرنئ و خوارن وقه خوارنی.
- ۴- گرنگی ددهته نه رماتیآ نه خشه ی (مرونه الجدول).
- ۵- سیسته می نوبه داریی بهیته ههلبژارتن دنا قبه را چالاکیین زاروکاندا.

پیربوونا نه کیف

روگه ه

وهزیه، پوهنی ددهته له کوبین
وهر کیرلین مروقابهنی و زانستی

ژمارد 1 ههفینا ۲۰۱۱

۶- ریځخستنا شیانین مروقایه تی : ټانکو هندهک چاقدیر و هلاړیکارین دیتر دگهل ماموستای ههبن تاکو بشین زاروکان فیږبکهن.

۷- ریځخستنا شیانین ماددی : وهکو داپینکرنا گورهپانین یاریان وباغچه ولینانگهه.

۸- دهمی کو ماموستاو قوتابی پشکداریی پیکغه دکهن دوهرگرتنا بریاراندا ، ههردوو دبنه لایین پوزه تیث و دنهجامدا لایه نی سیی کو پرؤسا پهروهردیه سهردهکفیت.

وهرگرتنا بریاران و سه میانین قوتابیان :

دهمی کو دایک وباب ههست ب گرنگیا وهرگرتنا بریارای دکهن ، نه فچار ههردوو دی کارکهن ژبو وهراردانا زاروکین خوه ، دی هه فکاریی دگهل ماموستای کهن ژبو هندی کو زاروک دهربرینی ژ دیتن و بوچوونین خوه بکهت.

۳- ریځا گهنگه شی

ریځا گهنگه شی دهیته هژمارتن وهکو نیک ژوان ریځین بهر به لاق ژبو خورتکرنا فیږبوونا نه کتیث . و نه ریځه ژ ریځا موحازه ری باشتره نه گهر واته نارمانجی بدهته : بیرکرنا زانیاریان بوده مه کی دریتتر ، هاندنا قوتابیان بکهن ژبو بهرده و امیدان ب خواندنی . پراکتیزه کرنا وان زانیاریان لسهر هه لویستین نوی. وهراردانا شیانین هزرکرنی لده قوتابیان .

سهره رای هندی کو نه ریځه (گهنگه شه) یاسه رکه فته دناق وان کوماندا یین کو ژمارا قوتابیان دناق بهرا (۲۰) تا کو (۳۰) که ساندا په ، بهلی سهره رای هندی ژی نه ریځه بوکومین مه زن ژی یا ب مقایه .

شیوازی دانوستانلنی:

۱- گهنگه شه و پشکداریکرنی کارتیکرنه کا مه زن دتیگه هشتنا بابه تی و رازیبوونا ویدا ههیه .

فیږبوونا نه کتیث

رووگه ه

وهرزیسه ، پوهنی ددهنه فه کوبین ووهر کترین مروقایه تی و زانستی

ژمار ۱ هافینا ۲۰۱۱

۲- هایداری هندیه کو ب بهانا هندئ کو دەم یی کورته وتو پشکداریی ددانوستاندنی دانهکی یانژی تو ژ هندئ بترسی کو قوتابیهک دی لسه وانی دا زالبیت.

۳- جهی روینشتنا قوتابیان ریکیبیکه وبلا نهوقوتابیین گهنگهشی دکهن لبهرامبهه ر ئیک روینن ودهمان دهمداماموستای ژ بیست.

۴- هشیاری هندئ ییه کو بابتهی گهنگهشی برهنگهکی ناشکهرا بهیته داریتن و بهرههفکر.

۵- پیدقیه ماموستایی ههفسهنگ بیت د دانا دهرهتهی بو ههمی قوتابیان ژبو گهنگهشی.

۶- پیدقیه ماموستا کونترۆلی لسهه گهنگهشی بکهت.

۷- ماموستا ریژی لدیتن و بوچوونین قوتابیان بگریت.

۸- دهمی قوتابیهک گهنگهشی دریت بکهت پیدقیه ماموستا ب دهنگهکی نهرم داخوای ژیبکهت، کو گهنگهشی دریت نهکهت.

۹- پیدقیه ماموستا خوه دوبریخیت ژ گوتن ودهبرینی نهجوان وگریت.

۱۰- پیدقیه ماموستا ژ پرسیارین گشتی دهستیپبکهت تاکو بگههینه پرسیارین تایهت.

ستراتیژیا فیربوونی ب یاریان

-گرنگیا فیربوونی ب یاریان :

- ۱- یاریکرن ئالاقهکی پەروردهیه وهاریکاره ژبو گونجاندا تاکه کهسی دگهل رهگهزین ژینگههی.
- ۲- نهۆ ریکه دهیت بکارئینان ژبو نیژیکرنا تیگههین پەروردهیی کو هاریکاره ژبو ههستکرنا رامانا تشتان .
- ۳- دبیته ریکه کا باش ژبو ریکههشتنا فیر کرنی ونههیلانا جیاوازییا تاکه.
- ۴- یاریکرن دهیته بکارئینان وهکو چارهسه ریهک ژبو چاره کرنا هندهک نهخوشیین زاروکان.
- ۵- یاریکرن دبیته ریکه کا پیگههشتنی لدهۆ زاروکان .
- ۶- یاریکرن یا هاریکاره ژبو چالاکرنا شیانیین میشکی لدهۆ زاروکان.
- ۷- قوتابی فیژی ریژگرتنی وگیانی کارکرنا کومی دبیت .
- ۸- ژییاتییا قوتابی بو کومی زیده دبیت.
- ۹- هاریکاره ژبو وهاردانا میشکی و ناشوپکرنی.
- ۱۰- قوتابی فیژی باوهری بخواه ئینانی دبیت.

جورین یاریین پهرومردمی :

- ۱- (بویک) وهکو نامیرین نیچیری و ترومبیل و دهوهت و گیانه وهران.
- ۲- یاریین بزاقی : وهکو یاریین هاقیتنی وغاردانی و خولیکدانی.
- ۳- یاریین شانسی : وهکو دومینه
- ۴- چیرۆک و یاریین رهوشه نبیری وهکو بهریکانین هوزانی.

روۆ ماموستا دناؤ فیربوونی ب یاریاندا :

- ۱- ماموستا خواندنهکی لدۆر وان یاریان بکهت ، کانی دگهل سرۆشتی قوتابی دگونجت یان نه.
- ۲- پلانه کا جوان هه بیت ، ژبو یاریکرنه کا دروست ب قان یاریان.
- ۳- دهستنیشانکرنا یاسایین یاریی بو قوتابیان.

فیربوونا نهکتیف

رووگهه

وهزیسه، پوهنی ددهنه فه کوبین
وهه کیرتین مرفلههتی و زانستی

ژمار 1 هافینا ۲۰۱۱

- ۴- پيشکيشکرنا هاريکاريي بۆ قوتابيان لدهمى ياريکرنى.
- ۵- ههلسهنگاندا رادى کارىگهريا ياريي بۆ بنهجهکرنا ئارمانجىن پهروهرده .

مهرجين ياريکرنى

- ۱- ههلبزارتنا هندهک ياريين خودان ئارمانجىن پهروهردىي و دهه مان دههدا دنازرتنه رو خوش بن.
- ۲- پيدقيه ياسايين ياريي دئاسان و ئاشکه رابن.
- ۳- يارى دگهل ههزو ئارهزوين قوتابى بگونجيت.
- ۴- پيدقيه رۆلى قوتابى دناق ياريي دا ، ئاشکه رابيت .
- ۵- قوتابى ههست ب ئازادى وسه ربه خويى بکهت.

پشتى ئه و زانياريين لدر فيربوونا ئه کتيف هاتينه خوياکرن فه ره ئاماژه ب هندهک ره هه ندين گريداي قى جورى فيربوونى بهيته کرن، کو ئه و ژى ئه ق نه ه ره هه نده نه

ره هه ندى ئيکى : ژينگه ه

- ۱- گرنگى ب زاروكى بهيته دان وه كو مروقهك.
- ۲- پيدقيه ماموستا په يوه نديين باش دگهل قوتابيان په يدا بکهت.
- ۳- ده رفه تى بده ته قوتابيان ژبو ده برينا بوچونين خوه .
- ۴- قوتابيان هان بده ت ژبو هه لسهنگاندا خودى.
- ۵- قوتابيان هان بده ت هه قکاريي دگهل ئيک بکهن.

ره هه ندى دووى : فيربوونا راسته خو :

- ۱- کار بهيته کرن ژبو سه ره نجا کيشانا قوتابى بريکا هوين فيرکرنى.
- ۲- ريکخستنا قوتابيان ژبو هندى تاكو کارو فيرکرن پراکتیکی بينن.
- ۳- وانه برهنگه کى ئاشکه را بهيته شلوقه کرن.
- ۴- بکارئينانا نمونين گونجاي دگهل بابه تى.
- ۵- له زاتى دشلوقه کرنا بابه تى دا ، نه هيته کرن.

فیربوونا نه کتيف

رووگه ه

په رزيه، پوهنى دده نه له توپن و وه رگيرائين مروقه پهنى و زانسنى

ژماره 1 هه مينا 2011

رههندي سِي: ريځخستنا بابه تي

- ۱- بابه ت ولساني بهيټه ريځخستن تاكو مينا چالاكي بهيټه بكارئينان .
- ۲- قوتابي بهيټه هاندان ژبو هلبثارتنا بابه تين چالاكيان .
- ۳- دهستنيشا نكرنا ژماره و جوري چالاكيان.
- ۴- كه رهستين چالاكيان برهنگه كي نه كتيڻ بهينه بكارئينان .
- ۵- ديزاينه كا جوان بو كه رهستين مژاوي بهيټه كرن.

رههندي چواري: بكارئينانا راسپاردهكري

- ۱- بابه ت لسهر قوتابيان بهيټه دابه شكرن.
- ۲- ديڇچونا كاري قوتابيان بهيټه كرن.
- ۳- ده مهك بهيټه ته رخانكرن ژبو پرسپاركرني ژ قوتابيان.
- ۴- قوتابي بهيټه راسپاردن ب نه نجامدانا راهينانين گونجاي .
- ۵- ته كنيكين گونجاي بهينه بكارئينان بو چالاكيان.
- ۶- هاندانا قوتابيان بكن ژبو ديزاينكرنا بابه تي خو.
- ۷- هاندانا قوتابي بكن ژبو هلسه نگاندا خودي.

رههندي پينجي: گهنگهشا ريځخستي:

- ۱- گوهداريا پسپارين قوتابيان بهيټه كرن.
 - ۲- هندهك پسپار بهينه كرن ژبو پهيداكرنا نه كتيڻ هزركرني.
 - ۳- شيوازي گهنگهشي دناڻ ته وهرهك تايبه تدا بهيټه بكارئينان بو بابه تي.
 - ۴- ههر گروپه كي قوتابيان سهركيشهك ههبيت.
- رههندي شهي چاڇديري:
- ۱- چاڇديريا قوتابيان بهيټه كرن لدهمي واني.
 - ۲- پشتراست ببه كو قوتابيان هه موو نهركين خواه بجه نينانين.
 - ۳- خوراكا فهگير بكاربينه و تيبينيان بنقيسه .
 - ۴- بكويري لڏور پيگه هشتنا قوتابيان براوهسته.
 - ۵- چاڇديري وتيبينيكرن بكاربينه ژبو زانينا ناسته نگان.

پير پوونا نه كتيڻ

رووگه ه

وهريسه، پوهني ددهنه فهكونين
وهركيرين مروفاهني و زانيني

ژماره 1 هافينا ۲۰۱۱

رههندی جهفتی: ریقه برنا سیستهمی

- ۱- ماموستا هندهک پیڑابوونان بکاربیینیت ژبو
- ۲- چوارچوقه کی کارکرنی ژبو یاساو ریکیئن وانی بکاربینه.
- ۳- ناریشه برهنگه کی ناشکه را بهیته چاره سه رکرن.
- ۴- هه می قوتابیان پشکداریی دجالاکیاندا بکه ن.

رههندی ههشتی: نه خشه دانان و ناماده کرن

- ۱- پلانا دانانا ژیدهرین سه ره کی کوقوتابی مفای ژی وهر دگرن .
- ۲- نه خشه بو پلانه کا ناشکه را بهیته دانان ژبو هه لپه ژارتنا ناقه روکه کا گونجای.
- ۳- پلان بو چالاکیان بهیته دانان کو گه لهک نه رکان بخوئه ببینن.
- ۴- پلانا کارکرنی بهیته داریتن کو دگهل ده می بگونجیت.

رههندی نه هی.

- ۱- ماموستا شیوازی خوه بهه لسه نگینیت.
- ۲- ماموستا سالوخدانا شیوازی خوه بکه ت.
- ۳- سالوخدانا هه لویستی قوتابیان بهیته کرن لدور شاره زایی و شیانیته ماموستای.
- ۴- بکارئینانه کا گونجای بهیته کرن ژبو شلوقه کرنا ژیدهران.
- ۵- پیڈقیه بهر ده وام ماموستا هه لسه نگاندنا چالاکیی پوی بکه ت.

ژیدهر:

- ۱- د. زید الهویدی، مهارت التدریس الفعال، دار الكتاب الجامعي، الامارات العربية المتحدة: ۲۰۰۹.
- أ- فواز فتح الله الرامیني، المعلم الذي نريد بني الاصاله والتجديد، دار الكتاب الجامعي، الامارات العربية المتحدة، ۲۰۰۹.
- ۲- د. کریمان بدیر، التعلّم النشط، دار المسیره، عمان: ۲۰۰۸.
- ۳- د. محسن علي عطية، الاستراتيجيات الحديثة في التدريس الفعال، دار صفاء للنشر و التوزيع، عمان: ۲۰۰۸.
- ۴- یحیی محمد بنهان، الاسالیب الحديثة في التعلیم و التعلّم، دار الیازوري، عمان: ۲۰۰۸.

پیربوونا به کیف

روگه ه

هرزیه، پونهی ددنه له توین
و هر کیراین مرقابهنی و زانستی

ژماره 1 هافینا ۲۰۱۱